ДГ „ПРОЛЕТ” СЕЛО ЦАРАЦОВО ОБЩИНА МАРИЦА

ул. „ Хан Аспарух „23 тел. 03127/2330 e-mail: prolet11111@abv.bg

Утвърдил:
Иванка Михова
Директор на ДГ „Пролет“ с. Царацово

СТРАТЕГИЯ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ И ПОВИШАВАНЕ НА ГРАМОТНОСТТА

Приета на заседание на Педагогически съвет с Протокол №1/5.09.2025г.

1. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО

Грамотността е основен фактор за личностен и обществен просперитет. Тя е от решаващо значение за способността на човека да се развива като личност, да се учи през целия живот и да участва пълноценно в обществото.

Разбирането за грамотността най-често се свързва с усвояването на четене и писане на родния език (или на езика, официален за дадената страна, където живее човекът). В същото време, поради липса на друга дума, една и съща дума грамотност се употребява в смисъл и на езикова грамотност и на математическа грамотност а нерядко – и на грамотност в областта на природните науки и технологиите. По този начин грамотността функционира в тесен (езикова грамотност) и в широк смисъл (разбирана като комплекс от „грамотности" в т.ч. математическа, финансова, цифрова, в областта на природните науки и технологииге, а нерядко и възприемана като синоним на компетентности). **За целите на настоящата Стратегия с понятието грамотност ще се означава езиковата грамотност на официалния език, в основата на която е предимно грамотността за четене (свързана с уменията за четене и писане), но е неизменно свързана и с останалите умения – за слушане и за говорене.**

През 2003 г. на международна експертна среща на ЮНЕСКО се приема следната дефиниция на грамотността: „Грамотността е способността на човека да идентифицира, да разбира, да интерпретира, да създава, да обменя, да общува, да изчислява, като използва отпечатани и написани на ръка материали, свързани с различни видове контекст. **Грамотността е продължителен и непрекъснат процес на обучение и/или учене, който позволява на човека да постигне целите си, да развие знанията си и потенциала си, както и да участва пълноценно в общността и в обществото, към което принадлежи."**

В зависимост от функциите, целите и възрастовите групи, с които се свързва, за целите на настоящата Стратегия се различават следните видове грамотност:

- базова грамотност – умение заслушане с разбиране на текст и за правилна употреба на езика в конкретен
- функционална грамотност – умение за откриване, подбиране, извличане, анализиране и синтезиране на информация от различни източници и за използването ѝ за постигане на дадена цел както в обучението по направления, така и в различни житейски ситуации
- мултифункционална грамотност – компетентност за създаване, разбиране, тълкуване и критическа оценка на писмена информация

Очертаният фокус на стратегията е върху постигане на функционална грамотност, конкретните политики предполагат поетапно изграждане на базовата грамотност и надграждането ѝ до мултифункционална.

1.2. Значимост и място на проблема сред европейските и националните приоритети

1.2.1. Европейски контекст

Възрастното население в ЕС се нуждае от също толкова спешни мерки. Близо 75 милиона души в ЕС (една трета от работната сила) в момента имат ниски основни или професионални умения и много от тях не разполагат с достатъчно равнище на грамотност, за да се справят с ежедневните изисквания на личния, социалния, и икономическия живот

Всичко това предопределя направените препоръки към държавите членки на ЕС да приемат всеобхватни стратегии за огрaмотяване, основани на координирано разработване на политики в условията на междуинституционална координация. Стратегията е израз на

целенасочената политика на ЕК за насърчаване на грамотността и отразява Заключенията на Съвета по въпросите на грамотността от 26 ноември 2012 г.

1.2.2. Национален контекст

Процесите на отпадане или преждевременното напускане на училище са в пряка взаимовръзка с придобиването на функционална грамотност, а оттам – и с подобряване на социално-икономическите фактори и в крайна сметка – с икономическия растеж. Основата обаче се поставя още в детската градина. В проведеното през 2011 година международно изследване на грамотността в областта на четенето PIRLS3 е разгледана зависимостта на постиженията на децата и продължителността на посещение на предучилищна подготовка (ISCED Level 0).

Няколко са застрашените групи у нас – бедните, при които ниските доходи ограничават възможностите и намаляват мотивацията; билингвите, при които невладеенето на български език е съществена пречка за придобиване на образование; ромите, при които бедността и езикът увеличават преградите в придобиването на образование.

2.Визия

Изграждане на общество на знанието, в което грамотността заема централно място за индивидуалното и общественото развитие и служи като основа за интелигентен растеж.

3. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА

Изпълнението на стратегията ще бъде в съответствие с принципите на:

•**Партньорство** – възможно най-широко участие на всички институции на национално, регионално, областно и общинско равнище, медии, детски градини, училища, библиотеки, граждански организации и др. Спазването на принципа на партньорство ще допринесе за ефективното изпълнение на стратегията и повишаване на капацитета за развитие на предприетите мерки и дейности.

• **Концентрация** – усилията при изпълнението на стратегията ще бъдат съсредоточени в конкретни области, свързани с насърчаването и развитието на грамотността.

• **Допълняемост** – дейностите, планирани в стратегията, ще бъдат допълвани с инициативи, изпълнявани и финансирани извън планираните в стратегията мерки и 16 средства. Дейностите в стратегията кореспондират с основни политики, насочени към повишаване на грамотността, очертани в други стратегически документи и национални програми

• **Всеобхватност** – създаване на широка среда, в която ще бъдат създадени условия и реализирани дейности за насърчаване и развитие на грамотността. Благоприятната среда включва дома, детските градини и училищата, библиотеките, медиите, висшите училища и др. Очератаните принципи като цяло гарантират "базираност на доказани данни" – непрекъснато обогатяване на знанието за процесите и връзка на стратегията с научните

4. СТРАТЕГИЧЕСКИ И ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ

4.1. Стратегическа цел **Постигане на равнище на функционална грамотност, което ще осигури възможност за личностно развитие на детето и ще спомогне за постигането на интелигентен, приобщаващ и устойчив растеж.**

4.2. Оперативни цели

4.2.1 Създаване на благоприятна среда Създаването на благоприятна среда е основна предпоставка за повишаване на интереса и мотивацията за усъвършенстване на уменията. Изграждането на среда, в която грамотността да бъде насърчавана, трябва да обхване всички възрастови групи.

В изпълнение на конкретната оперативна цел ще бъдат организирани и провеждани различни инициативи, свързани с популяризиране на ползите от повишаването на грамотността. Най-общо предвижданите мерки се свеждат до следните големи групи:

Мярка 1. Привличане на общественото внимание към повишаване на грамотността и популяризиране на четенето

Мярка 2. Подпомагане на родителите за усъвършенстване на техните умения да увличат и да насърчават децата си към четене и към развитие на езикови умения.

Мярка 3. Осигуряване на лесен достъп до книги и до други четива

Реализирането на мерките, предвидени за постигането на тази оперативна цел, ще бъде обвързано с конкретни дейности в детската градина и в голяма степен ще зависи от активното участие на учителите.

4.2.2. Повишаване на равнището на грамотност Тази оперативна цел е обвързана с прилагането на конкретни мерки, свързани с повишаване на качеството на обучението и по-конкретно с учебното съдържание. Предвиждането на стимули за огрaмотяване както чрез работа със семействата, така и чрез индивидуална работа с децата

Мярка 1. Оценяване на равнището на грамотност

Мярка 2. Квалификация на учителите Базовата подготовка и продължаващата квалификация са един от основните инструменти за подобряване на качеството на образованието и е свързан с усъвършенстване на придобитите компетентности на учителите за повишаване равнището на грамотността и диагностика. За постигането на целите на тази стратегия се предвижда в квалификационните дейности да бъдат включени всички учители.

4.2.3. Увеличаване на участието и приобщаването

Постигането на тази цел ще бъде обвързано с преодоляването на:

- социално-икономическата неравнопоставеност чрез предоставяне на социални пакети за повишаване на обхвата в предучилищно възпитание и подготовка, за задържане в училище и за грижи в ранна детска възраст;
- езиковите бариери чрез предоставяне на обучение по български език и усъвършенстване на уменията за четене и писане на мигранти и на хора с различен майчин език;
- дигиталната пропаст чрез развитие на умения за четене от електронен носител.

Осъществяването на тази оперативна цел включва следните мерки:

Мярка 1. Преодоляване на социално-икономическата неравнопоставеност

Мярка 2. Преодоляване на неравнопоставеността при билингвите

Мярка 3. Преодоляване на дигиталната пропаст.

5. ПОЛИТИКИ

Осъществяваването на последователни стъпки от ранното детство до края на предучилищната степен на образование е гарант за придобиване на необходимата функционална грамотност.

5.1. Политики при малките деца Ранната детска възраст, за периода от раждането до шестгодишна възраст, е от изключителна важност за натрупване на знания, умения и нагласи, които оказват влияние върху ученето в училище. Ранните преживявания, които подкрепят развитието на комуникационните умения на децата (като тяхната осведоменост за вербална и невербална комуникация; познаване на звук , модел, ритъм и повторение; символи и пр.), играят ключова роля в развитието на умения за четене и писане. От ключово значение в предучилищната възраст е езиковото развитие и връзката му с обучението в училище. Езиковото развитие на детето е умение, което е предвестник на уменията му за критично мислене и се появява още през първите години от живота.

Езикът не се появява внезапно на някоя предварително определена възраст и по предварително определен начин, а по-скоро се проявява, след като детето е било ангажирано в интерактивни отношения като споделяне, искане, имитиране, игра, наименоване и описание. Индивидуалните различия между вербалните умения на децата продължават до деветата година. Разликите в речника на децата в ранна детска възраст с течение на времето се задълбочават и влияят върху подготвеността и успеха в училище, а на по-късен етап и върху професионалната реализация. Отчитайки ключовата роля на предучилищната възраст на децата за насърчаване на грамотността, се предвижда изпълнението на мерки, свързани с осигуряването на висококачествена предучилищна подготовка. Ето защо предприемането на мерки за повишаване на мотивацията за учене и за насърчаване на интереса към четенето още от ранна детска възраст ще допринесе за постигане на стратегическата цел. Предприемането на мерки за повишаване качеството на предучилищното възпитание и подготовка са благотворни за всички деца и най-вече за тези в неравностойно социално-икономическо положение, за децата на мигрантите, за децата от ромски произход или със специални образователни потребности. Като допринасят за преодоляване на разликите в уменията и съдействат за когнитивното, езиковото, социалното и емоционалното развитие, образованието и грижите в ранна детска възраст спомагат да се прекъсне порочният кръг на ниски постижения и загуба на интерес. За подобряване на обхвата в предучилищното възпитание и подготовка, както и за осигуряване на неговото качество, е необходимо да се обърне сериозно внимание на привличането на семейството като активен участник в предучилищната подготовка чрез прилагане на цялостен подход за тясно сътрудничество между дома и образователните институции. В тази връзка е важно да бъде осигурена подкрепа на родителите в качеството им на основни възпитатели на децата, като се постави акцент върху значимостта на възможностите, които предоставя предучилищната подготовка и образованието като цяло, както и върху важността обучението да започва от ранна възраст. Една от слабостите на системата на предучилищното възпитание и подготовка е липсата на механизъм за измерване на постиженията на децата, но не само измерването на когнитивни, но и на некогнитивни умения, за определяне на готовността на децата за училище. Осигуряването на инструментариум за диагностика на училищната готовност, особено в областта на езиковото развитие, има за своя основна цел да служи на учителите за осигуряване на адекватни мерки за подкрепа на всяко дете. Ранното установяване на езикови и обучителни затруднения ще допринесе не само за оказване на по-ефективна подкрепа от учителите за справяне с всички затруднения при четене и писане, но и за осигуряване на плавен преход между предучилищната възраст и началното училище. За постигане на целите на настоящата стратегия е необходимо да бъде оказана и подкрепа на професионализма на персонала, зает в предучилищното възпитание и подготовка. Акцент в тази подкрепа е необходимо да бъде поставен към преодоляване на поставените по-горе предизвикателства, свързани с работата със семействата, както и за извършване на диагностика на училищната готовност.

6. ПАРТНЬОРИ

Основен двигател на изпълнението на тази стратегия **са учителите**, макар че насърчаването и развитието на грамотността не е задача само на училището и проблемите, свързани с грамотността, не може да се решат само и единствено чрез административни инициативи на Министерството на образованието и науката. За постигането на успех са необходими интегрирани политики, които да въвличат всички заинтересовани страни, т.е. цялото общество. И още нещо – това значи, че инициативата, а и отговорността за

действия се носи не само от изпълнителната власт, а от широк кръг потенциални партньори.

Издатели. Възрастово ориентирани мотивиращи четенето хартиени/електронни материали

Социалните работници. Мотивират социално слабите семейства и хората в риск да четат вкъщи

Родители. Четат на децата всеки ден поне по 15 минути Подкрепят и поощряват самостоятелното четене

Медии. Създават и подкрепят културата за четене чрез рекламни клипове, предавания, ориентирани към различните възрастови групи (развлекателни, образователни)

НПО. Организират информационни кампании сред родителите за насърчаване на четенето у дома

ИТ сектор. Разработват образователни игри и ТВ програми за развитие на речта и грамотността

Психолози, логопеди и др. Осъществяват ранна намеса за диагностика на обучителни трудности и езикови затруднения

Медицински специалисти. Проверяват слуха на децата с цел да уловят възможни бариери за развитие на грамотността в областта на четенето

Работници в читалища и библиотеки. Реализират програми за ранно детско четене Осигуряват среда за четене

Студенти в хуманитарните специалности и в областта на сценичните изкуства. Организират кампании за насърчаване на четенето – четат на децата в детските градини

Изследователи и учени. Съдействат за изграждане на научно обосновани критерии за измерване на видовете грамотност и за създаване на методики и инструменти за прилагането им

Висши училища. Подпомагат ефективната квалификационна дейност на учителите

Известни личности. Участват в различни инициативи за изпълнение на стратегията на национално, на регионално и на училищно равнище

7. ФИНАНСИРАНЕ НА СТРАТЕГИЯТА

Финансирането на настоящата стратегия ще се осъществява в рамките на средствата, планирани по бюджета, със средства по Национални програми за развитие на средното образование, от Европейските фондове, както и чрез дарения, спонсорство и други източници.

8. ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗМЕРВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

- 90 % от децата на възраст от 4 години до постъпването им в първи клас да бъдат обхванати в предучилищно възпитание и подготовка
- 80% от децата в края на задължителната подготовка за училище да достигат училищна готовност
- Достигане на 80 % постижимост на държавните образователни изисквания за учебно съдържание по български език и литература

За изпълнение на стратегията се изготвя:

- план на ДГ „Пролет“ - за една учебна година и се приема от Педагогически съвет.

ДГ „ПРОЛЕТ” СЕЛО ЦАРАЦОВО ОБЩИНА МАРИЦА

ул. „ Хан Аспарух „23 тел. 03127/2330 e-mail: prolet11111@abv.bg

Утвърдил:……
Иванка Михова
Директор на ДГ „Пролет“ с. Царацово

План
За действие в изпълнение на
СТРАТЕГИЯ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ И ПОВИШАВАНЕ НА ГРАМОТНОСТТА
на децата от ДГ „Пролет”
за периода 2025-2026г.

Мярка	Дейности	Очаквани резултати	Срок за изпълнение	Източници на финансиране	Целева стойност	Отговорни лица
Цел 1 : Създаване на благоприятна среда за насърчаване на четенето и повишаване на грамотността ***Мярка 1.*** *Привличане на общественото внимание към значението на грамотността.*	Провеждане на Родителска среща за представяне на Плана за действие за изпълнение на Стратегията на ДГ.	Запознаване на родителите с целите на Стратегията.	м. Септември 2024 година.	Не се изисква	1 среща	Директора, Учители по групи

	Публикуване на осъществени инициативи в изпълнение на Стратегията на електронната страница и сайта на ДГ „ Пролет“	Улеснен достъп до информацията за проведени инициативи от ДГ.	постоянен	Не се изисква		Директора
	Организиране на инициатива „Да се запознаем и прочетем книга“	Насърчаване на интереса към книгата. Създаване на библиотечен кът	2025/2026	Не се изисква		Учители по групите, родители
	Планиране и провеждане на посещения в библиотеката.	Повишаване на интереса на децата към детската книга.	Април 2026 година	Не се изисква	3бр. посещения	Учители по групите
	Организиране на публични четения „ Книжчице ле, моя!“	Повишаване на интереса на децата към детската книга.	2025/2026	Не се изисква	4бр. гостувания	Учители по групите
	Провеждане на седмица на детската книга. Участие на детската градина в националната седмица на четенето.	Участие в изложби и празници	Април 2026 година	Не се изисква	1бр. изложба „Любими приказни герои“. 1 драматизация	Учители по групите

Мярка 2: *Подпомагане на родителите за усъвършенстване на техните умения да увеличат и да насърчат децата си към занимания с художествена литература.*	Инициатива „ Мама приказки чете‘‘	Привличане на родителите в процеса на формиране на интерес към детската книга.	Март 2026 година	Не се изисква	Четене на приказки от родители.	Учители по групите, родители
	Организиране на информационни срещи с родители за подкрепа на деца, които имат проблеми.	Приобщаване на родителите към дейността на детската градина.	2025/2026	Не се изисква	2 срещи	Учители по групите
Мярка 3: *Осигуряване на лесен достъп до книги и други четива*	Провеждане на дарителски кампании за обогатяване на библиотечния кът: „Моята любима книжка“	Осигуряване на възможност за интерес към детската книга.	Октомври 2025 – април 2026	Не се изисква	2 кампании	Учители по групите, родители
Цел 2 : Увеличаване на участието и приобщаването на деца в неравностойно положение. *Мярка 1: Преодоляване неравнопоставеността при билингвите.*	Осигуряване на допълнителна подкрепа за деца, чийто майчин език е различен от българския.	Организиране допълнително обучение за деца, които срещат затруднение при общуване на български език.	2025/2026г	Не се изисква	4 ситуации	Учители по групите